

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL

Unit G5 - Veterinary Programmes

SANCO/10891/2012

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Survey programme for Rabies

Approved* for 2012 by Commission Decision 2011/807/EU

Poland

* in accordance with Council Decision 2009/470/EC

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES) – CZĘŚĆ I

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2012

Wysłano do Komisji Europejskiej dnia: 28 kwietnia 2011 r.

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym oraz w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania tej choroby. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3 600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie się pojawił, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 r. i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2 045 przypadków wścieklizny, w tym 1 668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1 374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123) oraz słupskim (103). Nie notowano ich w bialsko- podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim oraz przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2 287 przypadków wścieklizny, w tym 1 864 u zwierząt dzikich, z czego 1 513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim oraz krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3 084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2 549, z czego 2 079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

W 1993 r. stwierdzono 2 648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2 166 u zwierząt dzikich, z czego 1 803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2 238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1 788, z czego 1 506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1 973 przypadki u zwierząt, w tym 1 528 u zwierząt dzikich, z czego 1 280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2 527 przypadków u zwierząt, w tym 2 064 u zwierząt dzikich, z czego 1 779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1 494 przypadki u zwierząt, w tym 1 239 u zwierząt dzikich, z czego 1 091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadowalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu na obszarach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1 329 przypadków u zwierząt, w tym 1 120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1 148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów .

W 2000 r. stwierdzono 2 224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1 583, a w 2001 r. stwierdzono 2 964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2 224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny do wschodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli na obszary nie objęte do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1 119, z czego 1 038 przypadków zanotowano

u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków.

W 2003 r. stwierdzono 388 przypadków u zwierząt, w tym 314 u zwierząt dzikich, z czego 233 u lisów.

W 2004 r. stwierdzono 136 przypadków u zwierząt, w tym 114 u zwierząt dzikich, z czego 86 u lisów.

Jak wykazują dane za lata 2005-2009, liczba przypadków wścieklizny na terytorium państwa uległa dalszemu, znacznemu zmniejszeniu (załączniki nr 1 - 5 do programu).

W 2010 r. liczba przypadków wścieklizny ponownie wzrosła. W roku tym odnotowano 151 przypadków, z czego 129 przypadków stwierdzono u zwierząt dzikich, w tym 117 u lisów (załącznik nr 6 do programu). W 2010 r. najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim.

Dodatkowo przypadki wścieklizny u zwierząt występują na terenach położonych wzdłuż północno-wschodniej i wschodniej granicy Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zauważono przechodzenie zwierząt zakażonych wścieklizną z terenów Ukrainy, Białorusi oraz z terenów Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

Na przełomie 1991 r. i 1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie realizacji programu zwalczania wścieklizny wykładanie szczepionki przeciwko wściekliznie miało objąć teren położony w pasie przygranicznym z Republiką Federalną Niemiec (Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki dwa razy w roku - wiosną i jesienią - po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmniejszono z 12 do 6. Odstąpiono od rozrzucania szczepionki w ówczesnych województwach: opolskim, wrocławskim, leszczyńskim, pilskim, poznańskim oraz koszalińskim. Ostatecznie w Polsce rozpoczęto program szczepień lisów przeciwko wściekliznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 ówczesnych województw: koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie i skierniewickie.

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o kolejne 10 ówczesnych województw: gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie oraz warszawskie.

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o dalsze 4 ówczesne województwa: krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie i piotrkowskie.

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o województwo krakowskie.

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o kolejnych 5 województw: tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie oraz lubelskie -1 gmina.

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo województwa: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie i podkarpackie. Natomiast w województwie podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r., wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, w którym zrezygnowano w akcji wiosennej ze szczepień na terenie zachodniej Polski, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) w województwie zachodniopomorskim powiat wałecki;
- 2) w województwie dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki;

- 3) w województwie mazowieckim powiaty: warszawski zachodni, gostyniński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysuski, radomski, szydlowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski;
- 4) w województwie lubelskim gmina Janowiec i część gminy Puławy;
- 5) w województwie podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzegi w całości oraz powiat jarosławski, leżajski, niżański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San;
- 6) województwo warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie i świętokrzyskie;
- 7) województwo pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym w 2010 r. wiosennej akcji szczepień nie przeprowadzono w województwie dolnośląskim.

Tabela 1

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
jesień 1998 r.	67.7	68.0	0
wiosna 1999 r.	64.3	66.7	0
jesień 1999 r.	64.4	82.9	0
wiosna 2000 r.	55.3	75.3	0
jesień 2000 r.	64.4	81.7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52.4	62.1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66.7	72.9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78.4	92.6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82.5	94.0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,60	0

wiosna i jesień 2006 r.	87,17	82,12	43
wiosna i jesień 2007 r.	83,17	80,21	42
wiosna i jesień 2008 r.	86,87	79,66	19
wiosna i jesień 2009 r.	89,12	81,72	6
wiosna i jesień 2010 r.*	88,62	84,78	117

* Na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

Badania monitoringowe, wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wściekliczny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wściekliczny, do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznę.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2012

kontrola

zwalczanie

badania

badania

szczepienia

monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wściekliczny jest na poziomie krajowym, Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji

Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 38) wyznaczono jako krajowe laboratorium referencyjne dla wścieklizny Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii.

Diagnostyka wścieklizny przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej jest przeprowadzana przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, z wykorzystaniem następujących badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacji wirusa na myszach;
- 3) izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny.

Badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących przeprowadzane są przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Badania monitoringowe wykonuje się przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (RFFIT – rapid fluorescent focus inhibition test) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);

- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4.3. Opis regionów administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których program ma być wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
dolnośląskie	19 947,00	15 958,00
kujawsko-pomorskie	17 972,00	16 533,40
lubelskie	25 122,00	22 441,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 183,00	15 183,00
mazowieckie	35 558,00	32 069,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 845,00	16 133,00
podlaskie	20 187,00	18 162,00
pomorskie	18 310,00	16 559,00
śląskie	12 334,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 710,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 173,00	21 483,00
wielkopolskie	29 827,00	27 637,66
zachodniopomorskie	22 892,00	20 000,00
Razem	312 679,00	280 813,56

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 tej ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu wspomnianego zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie otrzymanego zawiadomienia, podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem jest objęta populacja lisów wolno żyjących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	209 500	203 300	198 300
Razem	202 740	209 500	203 300	198 300

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień wykorzystywane są następujące badania i analizy:

- 1) badania serologiczne: test seroneutralizacji (RFFIT) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13. B.2.b);
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
 - a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT - fluorescent antibody test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny,

b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny,

c) izolacja wirusa:

- izolacja wirusa na myszach - zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii),

- izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii);

3) inne badania – badanie na obecność markera (TC).

Monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

a) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych,

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące,

c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych.

Powyższe badania i analizy wykonywane są przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznę.

**Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień
lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie**

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km ²	Liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku – 8 lisów /100km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 947,00	15 958,00	15 410,35	1233
kujawsko-pomorskie	17 972,00	16 533,40	16 132,28	1291
lubelskie	25 122,00	22 441,00	22 441,00	1795
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1358
małopolskie	15 183,00	15 183,00	15 183,00	1215
mazowieckie	35 558,00	32 069,00	32 069,00	2566
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 845,00	16 133,00	16 133,00	1291
podlaskie	20 187,00	18 162,00	14 687,00	1175
pomorskie	18 310,00	16 559,00	15 424,00	1234
śląskie	12 334,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 710,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 173,00	21 483,00	21 483,00	1719
wielkopolskie	29 827,00	27 637,66	27 637,66	2211
zachodniopomorskie	22 892,00	20 000,00	16 018,26	1281

RAZEM	312 679,00	280 813,56	270 238,55	21 621
-------	------------	------------	------------	--------

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 621
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	żuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 621
Razem					43 242

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu, a w związku z tym zmniejszeniu może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań.

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki zgodne z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami Unii Europejskiej (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.), dopuszczone zostały do stosowania w Polsce zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Polsce są Fuchsoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w Europejskiej Agencji Leków (EMA). Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.). Oferty na zakup szczepionki do wyłożenia składane są na początku roku w każdym województwie. W celu kontroli jakości szczepionki poddawana jest ona badaniu w kierunku określenia miana wirusa w Krajowym Laboratorium Referencyjnym.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklicziny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklicziny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103) w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

(a) W tym 198 próbek przebadano również testem izolacji wirusa na myszach.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz badanie przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej) .

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 592	80,21%	22 055	42	19 217	83,17%
Razem	13 592	80,21%	22 055	42	19 217	83,17%

(a) W tym 182 próbki przebadano również testem izolacji wirusa na myszach oraz 5 próbek przebadano testem izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 744	79,66%	21 293	19	19 788	86,87%
Razem	14 744	79,66%	21 293	19	19 788	86,87%

(a) W tym 117 próbek przebadano również testem izolacji wirusa na myszach oraz 10 próbek przebadano testem izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz badanie przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 805	81,72%	23 153	6	22 096	89,12%
Razem	16 805	81,72%	23 153	6	22 096	89,12%

(a) W tym 107 próbek przebadano również testem izolacji wirusa na myszach oraz 7 próbek przebadano testem izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT	Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne	Inne testy: TC
--------	-----------------------------	---	----------------

	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem*	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem*
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15 338	84,78 %	24 158	117	22 141	88,62 %
Razem	15 338	84,78 %	24 158	117	22 141	88,62 %

* Na podstawie wstępnych wyników badań

(a) W tym 98 próbek przebadano również testem izolacji wirusa na myszach oraz 112 próbek przebadano testem izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	43
Razem	-	43

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	39
Razem	-	39

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	42
Razem	-	42

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	28
Razem	-	28

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	19
Razem	-	19

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	10
Razem	-	10

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	6
Razem	-	6

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	2
Razem	-	2

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	117*
Razem	-	117*

* W tym 94 przypadki stwierdzono w województwie małopolskim.

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	34*
Razem	-	34*

* W tym 24 przypadki stwierdzono w województwie małopolskim.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-
Razem	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepio- nych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepio- nych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawk szczepionki lub zastosowanych dawk leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepio- nych	Liczba młodych zwierząt zaszczepio- nych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 735 940	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 735 940	-	-

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 713 553	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 713 553	-	-

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 681 566	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 681 566	-	-

Rok: 2010**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 335 116	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 335 116	-	-

^(a) W tym 119 520 dawek szczepionki wyłożonych w ramach dodatkowego zrzutu w województwie małopolskim w dniach 21-24 listopada 2010 r. w akcji jesiennej

Rok: 2011**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-

^(a) Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-

^(a) Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2012 r. obejmie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze 280 813,56 km². Akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie, co najmniej 20 dawek szczepionki/ km². W sumie zostanie rozdystrybuowane 11 232 542 dawek szczepionki. W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania

ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Rok: 2006

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

Rok: 2007

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

Rok: 2008

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	209 500	760 200	163 700	211 800
Razem	209 500	760 200	163 700	211 800

Rok: 2009

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących
--------	---

	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	203 300	827 500	176 100	251 000
Razem	203 300	827 500	176 100	251 000

Rok: 2010

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	198 300	822 000	180 200	249 900
Razem	198 300	822 000	180 200	249 900

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	21 418	0	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	21 418	0	20 572	87,17%

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 592	80,21%	20 296	8	19 217	83,17%
Razem	13 592	80,21%	20 296	8	19 217	83,17%

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT	Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne	Inne testy: TC (%)
--------	------------------------------	---	--------------------

	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 744	79,66%	20 166	0	19 788	86,87%
Razem	14 744	79,66%	20 166	0	19 788	86,87%

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT	Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne	Inne testy: TC
--------	-----------------------------	---	----------------

	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 805	81,72%	22 678	2	22 096	89,12%
Razem	16 805	81,72%	22 678	2	22 096	89,12%

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem*	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem*

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15 338	84,78 %	22 971	15	22 141	88,62 %
Razem	15 338	84,78 %	22 971	15	22 141	88,62 %

* Na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region (województwo)	Powierzchnia (km ²)	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
dolnośląskie	19 947,00* 15 958,00**	638 320	2 (wiosenna i jesienna)	638 320
kujawsko-pomorskie	17 972,00* 16 533,40**	661 336	2 (wiosenna i jesienna)	661 336
lubelskie	25 122,00* 22 441,00**	897 640	2 (wiosenna i jesienna)	897 640
lubuskie	13 988,00* 13 054,00**	522 160	2 (wiosenna i jesienna)	522 160
łódzkie	18 219,00* 16 970,00**	678 800	2 (wiosenna i jesienna)	678 800
małopolskie	15 183,00* 15 183,00**	607 320	2 (wiosenna i jesienna)	607 320
mazowieckie	35 558,00* 32 069,00**	1 282 760	2 (wiosenna i jesienna)	1 282 760
opolskie	9 412,00* 8 000,00**	320 000	2 (wiosenna i jesienna)	320 000
podkarpackie	17 845,00* 16 133,00**	645 320	2 (wiosenna i jesienna)	645 320
podlaskie	20 187,00* 18 162,00**	726 480	2 (wiosenna i jesienna)	726 480

pomorskie	18 310,00* 16 559,00**	662 360	2 (wiosenna i jesienna)	662 360
śląskie	12 334,00* 10 130,50**	405 220	2 (wiosenna i jesienna)	405 220
świętokrzyskie	11 710,00* 10 500,00**	420 000	2 (wiosenna i jesienna)	420 000
warmińsko-mazurskie	24 173,00* 21 483,00**	859 320	2 (wiosenna i jesienna)	859 320
wielkopolskie	29 827,00* 27 637,66**	1 105 506	2 (wiosenna i jesienna)	1 105 506
zachodniopomorskie	22 892,00* 20 000,00**	800 000	2 (wiosenna i jesienna)	800 000
Razem	312 679,00*** 280 813,56****	11 232 542	2 (wiosenna i jesienna)	11 232 542

* Całkowita powierzchnia województwa.

** Powierzchnia województwa objęta szczepieniem.

*** Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

**** Powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej objęta programem szczepień.

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana

z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT)	lisy wolno żyjące	mózg	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 621

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 621
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	żuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 621
Razem					64 863

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu, a w związku z tym zmniejszeniu może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań.

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie będą prowadzone.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie będą prowadzone.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region (województwo)	Powierzchnia (km ²)	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
dolnośląskie	19 947,00* 15 958,00**	319 160	2 (wiosenna i jesienna)	638 320
kujawsko-pomorskie	17 972,00* 16 533,40**	330 668	2 (wiosenna i jesienna)	661 336
lubelskie	25 122,00* 22 441,00**	448 820	2 (wiosenna i jesienna)	897 640
lubuskie	13 988,00* 13 054,00**	261 080	2 (wiosenna i jesienna)	522 160
łódzkie	18 219,00* 16 970,00**	339 400	2 (wiosenna i jesienna)	678 800
małopolskie	15 183,00* 15 183,00**	303 660	2 (wiosenna i jesienna)	607 320
mazowieckie	35 558,00* 32 069,00**	641 380	2 (wiosenna i jesienna)	1 282 760
opolskie	9 412,00* 8 000,00**	160 000	2 (wiosenna i jesienna)	320 000
podkarpackie	17 845,00* 16 133,00**	322 660	2 (wiosenna i jesienna)	645 320
podlaskie	20 187,00* 18 162,00**	363 240	2 (wiosenna i jesienna)	726 480
pomorskie	18 310,00* 16 559,00**	331 180	2 (wiosenna i jesienna)	662 360
śląskie	12 334,00* 10 130,50**	202 610	2 (wiosenna i jesienna)	405 220

świętokrzyskie	11 710,00* 10 500,00**	210 000	2 (wiosenna i jesienna)	420 000
warmińsko-mazurskie	24 173,00* 21 483,00**	429 660	2 (wiosenna i jesienna)	859 320
wielkopolskie	29 827,00* 27 637,66**	552 753	2 (wiosenna i jesienna)	1 105 506
zachodniopomorskie	22 892,00* 20 000,00**	400 000	2 (wiosenna i jesienna)	800 000
Razem	312 679,00*** 280 813,56****	5 616 271	2 (wiosenna i jesienna)	11 232 542

* Całkowita powierzchnia województwa.

** Powierzchnia województwa objęta szczepieniem.

*** Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

**** Powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej objęta programem szczepień.

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

8. Szacunkowa analiza kosztów programu¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł**	Koszt jednostkowy w euro*	Kwota całkowita w euro*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2012 r.							
1.1. Koszty badań	Test: RFFIT	21 621	53,92	1165804,32	14,77	319398,44	tak
	Test: TC	21 621	2,90	62700,90	0,79	17178,33	tak
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	117	150,00	17550,00	41,10	4808,22	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola serii)	64	233,61	14951,04	64,00	4096,18	tak
	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie w ramach monitoringu	21 621	19,37	418798,77	5,31	114739,39	tak

¹⁾ Wszystkie wartości podane są bez VAT.

	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1 187	29,55	35075,85	8,10	9609,82	tak
	Test: izolacji wirusa na myszach	98	68,41	6704,18	18,74	1836,76	tak
	Test: izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy	112	333,55	37357,60	91,38	10234,96	tak
RAZEM				1758942,66		481902,10	
RAZEM***				1882068,65		515635,25	
1.2. Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badania	21 621	35,00	756735,00	9,59	207324,66	tak
	Dowóz próbek do laboratorium (do badań przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny oraz badań w ramach monitoringu)	769 partii (po 30 lisów) x 160 km	0,84	103353,60	0,23	28316,05	nie
RAZEM (poz. 1.1. i 1.2.)				2619031,26		717542,81	

RAZEM (poz. 1.1. i 1.2.)***				2742157,25		751275,96	
2. Szczepienie – w 2012 r.							
2.1. Zakup szczepionki		11 232 542	2,27	25497870,34	0,62	6985717,90	tak
2.2. Koszty dystrybucji		11 232 542	1,23	13816026,66	0,34	3785212,78	tak
RAZEM (poz. 2.1. i 2.2.)				39313897,00		10770930,68	tak
RAZEM				41932928,26		11488473,49	tak
RAZEM***				42056054,25		11522206,64	tak

* Wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 3,65 zł (kurs zgodny z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 2010 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw)

** Szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2012.

*** Kwotę całkowitą kosztów badań w zł i euro powiększono o tzw. koszty ogólne wynoszące 7% sumy kosztów badań wymienionych w pkt 1.1. zgodnie z wyszczególnieniem zawartym w ust. 2 załącznika do decyzji Komisji 2010/712/UE z dnia 23 listopada 2010 r. *zatwierdzającej roczne i wieloletnie programy oraz wkład finansowy Unii w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych, przedstawione przez państwa członkowskie na 2011 rok i na lata następne* (Dz. Urz. UE L 309 z 25.11.2010, str.18)

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Załącznik nr 1

I - IV

2005

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie											2				1									
kujawsko-pomorskie																1								
lubelskie											2													
lubuskie	1																							
łódzkie																								2
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie		2									7	1			1									
podkarpackie	1	2									15													
podlaskie											1													
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie											1													
warmińsko-mazurskie	2	3	23	1							39	8												2
wielkopolskie	1										17	1			1									
zachodniopomorskie																								
Razem	5	7	23	1							84	10			3	1								4

Zwierzęta domowe

36

Zwierzęta wolno żyjące

102

RAZEM

138

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Załącznik nr 2

I - IV

2006

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								1
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											11	1												
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								1
mazowieckie																								
opolskie		1									3													
podkarpackie			1								6													
podlaskie		1	6								7	1												
pomorskie																								
śląskie																								1
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie	1	4	2								10	13			1									
wielkopolskie	3										6													
zachodniopomorskie																								1
Razem	4	6	9								43	15			1									4

Zwierzęta domowe

19

Zwierzęta wolno żyjące

63

RAZEM

82

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2007

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											6	2					1							
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie											1													
podkarpackie		1									12													
podlaskie	1		1								9	1												1
pomorskie																								2
śląskie																								
świętokrzyskie											1													
warmińsko-mazurskie		2	5								7	4												
wielkopolskie	2	3									6				1	1								
zachodniopomorskie																								
Razem	3	6	6								42	7			1	1	1							3

Zwierzęta domowe

15

Zwierzęta wolno żyjące

55

RAZEM

70

Przypadki wścieklizny Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Załącznik nr 4

I - IV 2008

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie		1									6													
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	1										8													
podlaskie			1								3	1												
pomorskie											1													3
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			2								1	1												
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	1	1	3								19	2												3

Zwierzęta domowe

5

Zwierzęta wolno żyjące

24

RAZEM

29

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2009

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											3													1
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie											2													
podlaskie											1													
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem											6													2

Zwierzęta domowe

0

Zwierzęta wolno żyjące

8

RAZEM

8

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2010

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie	1	1									9	1												
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	5	6	4	1	2			1			94			1	3				1					
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie											13													
podlaskie		1									1													2
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								1
wielkopolskie																								1
zachodniopomorskie																								1
Razem	6	8	4	1	2			1			117	1			1	3			1					6

Zwierzęta domowe

22

Zwierzęta wolno żyjące

129

RAZEM

151

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES) – CZĘŚĆ II

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies) – szczepienia strefy buforowej wzdłuż granicy Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2012

Wysłano do Komisji Europejskiej dnia: 28 kwietnia 2011 r.

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W związku z zabezpieczeniem terytorium Unii Europejskiej przed wnikaniem wirusa wścieklizny z sąsiadujących z Unią Europejską państw trzecich, Rzeczypospolita Polska określa w programie zwalczania wścieklizny strefę buforową szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie obejmującą:

- 1) obwód wołyński, z wyłączeniem: rejonu kamieńskiego, rejonu kiwercowskiego, rejonu łuckiego, rejonu lubieszowskiego, rejonu maniewickiego oraz rejonu rożyszczeńskiego;
- 2) obwód lwowski, z wyłączeniem: rejonu brodzkiego, rejonu buskiego, rejonu żydaczowskiego, rejonu złoczowskiego, rejonu mikołajowskiego, rejonu przemysłańskiego oraz rejonu stryjskiego;
- 3) w obwodzie zakarpackim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

3. Opis przedłożonego programu

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Loty odbywają się po liniach równoległych, a odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.
- Badanie monitoringowe wścieklizny oparte jest na badaniu tkanki mózgowej, surowicy i kości/zębów pobranych od 5 - 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.
- Ponadto badaniu w kierunku wścieklizny podlega tkanka mózgowa wszystkich lisów wolno żyjących padłych oraz podejrzanych o wściekliznę w buforowej strefie szczepień.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2012

kontrola

zwalczanie

badania

badania

szczepienia

monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

Za wykonanie programu zwalczania wściekliczyny na terenie strefy buforowej na poziomie krajowym Ukrainy odpowiada Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy pod nadzorem Ministra Polityki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej Ukrainy we współpracy z:

- Ministerstwem Ochrony Zdrowia Ukrainy;
- Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Ukrainy;
- Ministerstwem Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy;
- Państwową Agencją Zasobów Leśnych Ukrainy;
- Związkiem myśliwych Ukrainy;
- lokalną władzą wykonawczą Ukrainy;
- specjalistami weterynaryjnymi prywatnie praktykującymi na terenie Ukrainy.

Za wykonanie programu na poziomie regionalnym Ukrainy odpowiadają Centralne Dyrektoriaty Medycyny Weterynaryjnej Ukrainy we współpracy z regionalnymi strukturami wyżej wymienionych instytucji.

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą pomiędzy odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu rozliczenia realizacji programu z Komisją Europejską.

Poszczepienną kontrolę laboratoryjną dotyczącą strefy buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie przeprowadza Państwowy Instytut Badań Naukowych nad Diagnostyką i Weterynaryjno-Sanitarnymi Ekspertyzami oraz Państwowy Instytut Kontroli Badań Naukowych ds. Biotechnologii i Szczepów Mikroorganizmów.

Badania monitoringowe wścieklizny lisów wolno żyjących przeprowadza się przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych lub zębów – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (RFFIT) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy;
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

Ponadto badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlegają wszystkie lisy wolno żyjące padłe oraz podejrzane o wściekliznę w buforowej strefie szczepień.

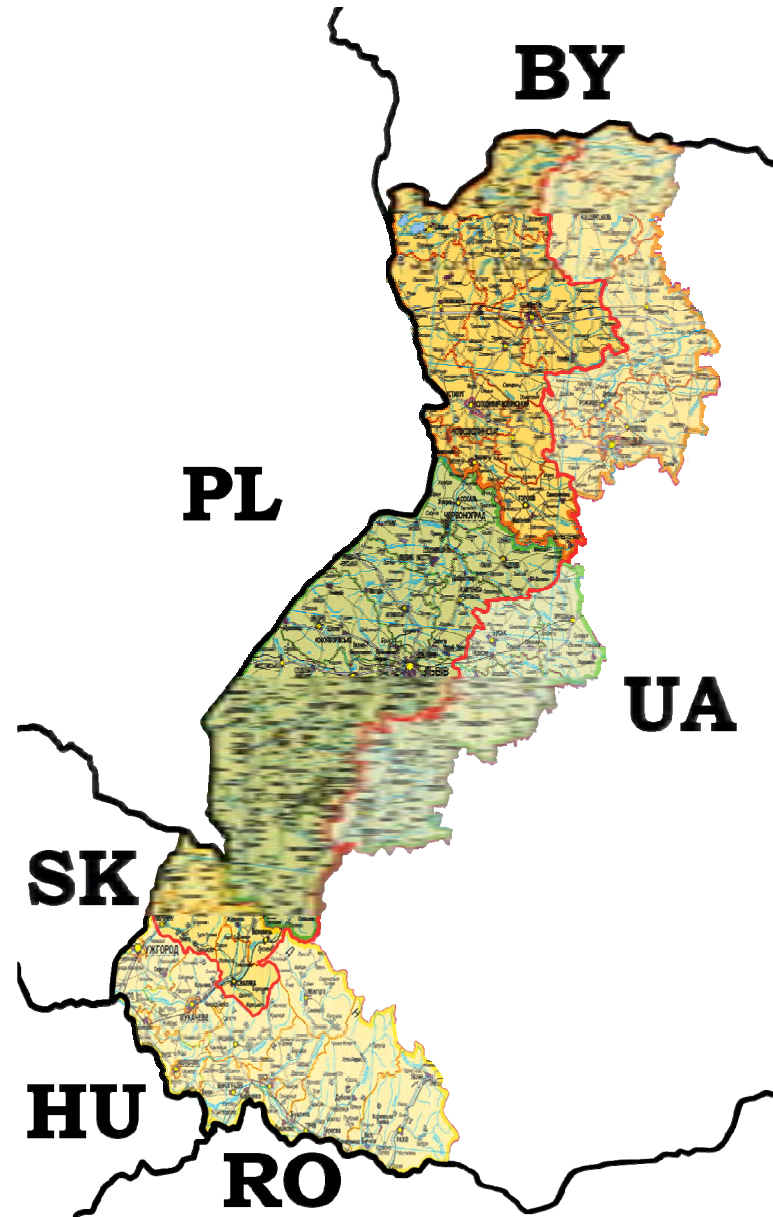
4.4. Opis regionów administracyjnych, na których program ma być wdrożony

Strefa buforowa szczepień na Ukrainie obejmuje:

- 1) obwód wołyński, z wyłączeniem: rejonu kamieńskiego, rejonu kiwercowskiego, rejonu łuckiego, rejonu lubieszowskiego, rejonu maniewickiego oraz rejonu rożyszczeńskiego;
- 2) obwód lwowski, z wyłączeniem: rejonu brodzkiego, rejonu buskiego, rejonu żydaczowskiego, rejonu złoczowskiego, rejonu mikołajowskiego, rejonu przemyślańskiego oraz rejonu stryjskiego;
- 3) w obwodzie zakarpackim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

Terytorium Ukrainy – strefa buforowa szczepień

Region	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	26 400
Razem	26 400

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

W strefie buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

w celu wczesnego wykrywania wścieklizny zwierząt organy leśnictwa, ochrony, gospodarki łowieckiej oraz rezerwatów zobowiązane są do systematycznego kontrolowania obszarów zamieszkałych przez zwierzęta dzikie. W przypadku wykrycia martwych bądź zabitych zwierząt, które przyżyciowo wykazywały podejrzanę zachowanie (brak strachu, nieprovokowane ataki na ludzi lub zwierzęta), organy te mają obowiązek poinformować o tym pracowników państwowej służby medycyny weterynaryjnej oraz przesłać materiał do laboratorium weterynaryjnego przeprowadzającego badania w kierunku wścieklizny.

Ponadto, właściciele zwierząt, zarządcy gospodarstw rolnych, niezależnie od typu własności oraz specjaliści medycyny weterynaryjnej, zobligowani są bezzwłocznie przekazywać do specjalisty weterynaryjnego, który obsługuje gospodarstwo rolne i osadę, informację o każdym przypadku pogryzienia zwierząt domowych przez dzikie zwierzęta mięsożerne, bezdomne bądź zdziczałe psy lub koty, oraz o podejrzeniu wścieklizny zwierząt.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem jest objęta populacja lisów wolno żyjących na terytorium buforowej strefy szczepień przeciwko wściekliznie na Ukrainie.

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Obwód wołyński	Brak danych	4411	3192	Brak danych
Obwód lwowski	Brak danych	2397	1864	Brak danych
Obwód zakarpcki	Brak danych	4815	5156	Brak danych
Razem	Brak danych	11623	10212	Brak danych

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień (Strefa buforowa szczepień na Ukrainie):

1) badanie serologiczne: test seroneutralizacji (RFFIT – rapid fluorescent focus inhibition test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13. B.2.b);

2) badania wirusologiczne i immunochemiczne: immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT - fluorescent antibody test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny;

3) inne badania: szlify kostne lub zębów – test na obecność markera (TC);

Monitoring szczepień lisów wolno żyjących (efektywność uodpornienia oraz podjęcia szczepionki) w strefie buforowej na Ukrainie obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

a) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie – strefa buforowa szczepień na Ukrainie

Region	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Powierzchnia regionu, z której lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych– km ²	Liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku – 5 - 8 lisów /100km ²
--------	---	--	---

Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	26 400	26 400	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)
RAZEM	26 400	26 400	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	kość/ząb	kontrola szczepień, monitoring akcji	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)
Razem					od 2 640 (minimum) do 4 224 (optimum)

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Rodzaj szczepionki: Doustna szczepionka przeciw wściekliznie lisów wolno żyjących, dopuszczona do obrotu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami na Ukrainie.
- Przynęty ze szczepionką są przechowywane oraz używane zgodnie z instrukcjami producenta.
- Dystrybucja przynęt odbywa się w czasie, kiedy warunki pogodowe są odpowiednie zgodnie z instrukcjami producenta.
- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Loty odbywają się po liniach równoległych, a odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowania, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego, a wyniki badania są udokumentowane.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

- Instrukcja Ministra Rolnictwa i Żywności Ukrainy Nr 5 z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie środków dotyczących kontroli wściekliczny zwierząt.
- Stwierdzenie wyniku dodatniego w badaniu laboratoryjnym jest niezwłocznie raportowane do instytucji lub specjalisty medycyny weterynaryjnej, który przesłał materiał, a także do kierownika medycyny weterynaryjnej w regionie (mieście).
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta niezwłocznie raportuje do regionalnej administracji państwowej medycyny weterynaryjnej o przypadkach wystąpienia wściekliczny oraz środkach przyjętych w celu eliminacji choroby, a także informuje rejonową (miejską) stację sanitarno-epidemiologiczną lub oddział sanitarno-epidemiologiczny lokalnego szpitala.
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta z udziałem przedstawicieli stacji sanitarno-epidemiologicznej, organów leśnictwa oraz innych działów organizuje epizootyczną inspekcję oraz przygotowuje plan kompleksowych środków zmierzających do eliminacji wściekliczny w miejscu jej wystąpienia oraz przedstawia go do rozpatrzenia i zatwierdzenia przez państwową rejonową (miejską) administrację. Obszar osady lub jej część wraz z przyległymi terenami, pastwiskami, lasem lub polami, oraz innymi miejscami gdzie stwierdza się wścieklicznę, na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu, miasta, dzielnicy miasta oraz decyzją lokalnych organów samorządowych, ogłoszony zostaje przez lokalne władze wykonawcze jako obszar występowania tej choroby oraz

wprowadzone zostają ograniczenia związane z kwarantanną. Granice tego obszaru oraz strefa zagrożona są ściśle określone w decyzji, biorąc pod uwagę czynnik infekcyjny i lokalne warunki. Jako ognisko choroby rozumiane jest nie tylko miejsce wykrytego źródła czynnika infekcyjnego (zwierzęta chore), lecz także otaczające tereny pozwalające na migracje dzikich zwierząt. W miejscu występowania choroby zwierzęta są szczepione przeciwko wścieklicznie. Zwierzęta chore i podejrzane o chorobę są wyszukiwane, a następnie są zabijane. Zwłoki zabitych ww. zwierząt oraz zwierząt martwych zostają spalone wraz ze skórą.

- Prowadzenie wystaw, hodowli psów, wywóz psów, kotów oraz dzikich zwierząt z przedmiotowego obszaru jest zabroniony. Na terenach łowieckich na tym obszarze oraz na obszarze, na którym występuje zagrożenie, przeprowadzanie przemysłowego oraz licencjonowanego odstrzału dzikich zwierząt, ich chwytanie oraz wywóz są zabronione.
- W przypadku wykrycia wścieklicznych zwierząt dzikich państwowe służby weterynaryjne razem z organami ochrony, łowiectwa oraz gospodarki leśnej bez względu na okresy łowieckie podejmują środki w celu zmniejszenia liczby lisów i jenotów oraz przeprowadzają doustne szczepienie dzikich zwierząt mięsożernych przeciwko wścieklicznie zgodnie z instrukcją zastosowania.
- Dla wczesnego wykrywania oraz izolacji chorych oraz podejrzanych o wścieklicznę zwierząt ustanowiony zostaje stały nadzór nad zwierzętami z gospodarstw i stad, gdzie występuje wściekliczna. Podejrzane o chorobę oraz pogryzione zwierzęta podlegają dokładnemu przeglądowi nie mniej niż 2-3 razy dziennie.
- Zwierzęta podejrzane o zakażenie wirusem wściekliczny szczepione są przeciwko wścieklicznie oraz pozostają pod nadzorem przez 60 dni. Zabronione jest leczenie lub szczepienie przeciwko wścieklicznie zwierząt chorych oraz podejrzanych o chorobę. Zwierzęta gospodarskie i futerkowe podejrzane o wścieklicznę, bez żadnych objawów klinicznych mogą podlegać ubojowi niezależnie od terminów szczepień przeciw wścieklicznie, a ich produkty użyciu na ogólnych warunkach.

- Mleko od klinicznie zdrowych zwierząt z gospodarstw rolnych oraz stad, gdzie występuje wścieklizna bez względu na przeprowadzone szczepienia może być wykorzystane do spożycia przez ludzi lub jako pasza dla zwierząt po pasteryzacji w temperaturze 80-85 °C przez 30 minut lub gotowaniu przez 5 minut.
- Surowy materiał pochodzenia zwierzęcego uzyskany z klinicznie zdrowych zwierząt z grup, gdzie wystąpiła wścieklizna, wywożony jest z gospodarstwa w pojemniku ze szczelnego materiału tylko do określonych zakładów z oznaczeniem w świadectwie weterynaryjnym, że są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z instrukcją dezynfekcyjną dotyczącą surowego materiału pochodzenia zwierzęcego.
- Miejsca, gdzie przebywały chore i podejrzane o chorobę zwierzęta, artykuły ich opieki, ubioru oraz inne przedmioty zabrudzone śliną oraz wydzielinami chorych zwierząt są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z Instrukcją w sprawie przeprowadzania weterynaryjnej dezynfekcji obiektów hodowli żywego inwentarza ratyfikowaną przez Centralny Dyrektoriat Nauk Weterynaryjnych Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich z dnia 25 sierpnia 1988 r.
- Prowadzone są razem z władzami zajmującymi się zdrowiem szerokie działania wśród ludności (rozmowy, wykłady, wystąpienia w prasie, radiu i telewizji) mające na celu rozpowszechnianie informacji o zagrożeniu wścieklizną dla ludzi i zwierząt, oraz kontroli wścieklizny i środkach profilaktycznych.
- Ograniczenia dotyczące kwarantanny w odniesieniu do wścieklizny zostają anulowane decyzją państwowej lokalnej administracji regionu (miasta) na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu (miasta) 2 miesiące od dnia ostatniego przypadku wścieklizny pod warunkiem implementacji wszystkich środków przewidzianych przez kompleksowy plan oraz przez aktualną Instrukcję w sprawie kontroli i profilaktyki wścieklizny zwierząt.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą pomiędzy odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu rozliczenia realizacji programu z Komisją Europejską.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed wnikaniem wirusa wścieklizny z terytorium Ukrainy na terytorium Unii Europejskiej.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Brak danych.

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Lata: 2006 – 2007 -> Brak danych.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	11
Obwód lwowski	-	6
Obwód zakarpacki	-	4
Razem	-	21

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	15
Obwód lwowski	-	4
Obwód zakarpacki	-	10
Razem	-	29

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	11
Obwód lwowski	-	9
Obwód zakarpacki	-	2
Razem	-	22

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	12
Obwód lwowski	-	12
Obwód zakarpacki	-	4
Razem	-	28

Rok: 2010 -> Brak danych.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-

Razem	-	-	-	-	-	0	-	-
-------	---	---	---	---	---	---	---	---

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	660 000	-	-
Razem	-	-	-	-	-	660 000	-	-

^(a) Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-
Razem	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-

^(a) Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych:

Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2012 r. na terytorium Ukrainy obejmie strefę buforową na obszarze 26 400 km². Planuje się wyłożenie 25 dawek szczepionki/ km². W sumie zostanie rozdyskrybuowane 1 320 000 dawek szczepionki.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Lata: 2006 – 2007 -> Brak danych.

Rok: 2008

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących		
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: jenot	Gatunek: wilk
Obwód wołyński	4411	676	13
Obwód lwowski	2397	107	83
Obwód zakarpcki	4815	0	0
Razem	11623	783	96

Rok: 2009

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących		
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: jenot	Gatunek: wilk
Obwód wołyński	3192	602	29
Obwód lwowski	1864	105	101
Obwód zakarpcki	5156	0	0
Razem	10212	707	130

Rok: 2010 -> Brak danych.

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny

Brak danych.

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Powierzchnia (km ²)	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	26 400	1 320 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek szczepionki na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Loty odbywają się po liniach równoległych, a odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.

- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT)	lisy wolno żyjące	mózg	kontrola szczepień, monitoring akcji	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)

Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	kość/ ząb	kontrola szczepień, monitoring akcji	od 1 320 (minimum) do 2 112 (optimum)
Razem					od 3 960 (minimum) do 6 336 (optimum)

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie dotyczy.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie dotyczy.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie dotyczy.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek szczepionki na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Loty odbywają się po liniach równoległych, a odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region	Powierzchnia	Cele programu szczepienia lub leczenia
--------	--------------	--

	(km ²)	Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	26 400	660 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000
Razem	26 400	660 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000

8. Szacunkowa analiza kosztów programu

Koszty realizacji programu dla strefy buforowej szczepień na Ukrainie będą finansowane bezpośrednio przez stronę ukraińską, przy czym strona ukraińska będzie zobowiązana przekazywać Polsce odpowiednie dokumenty zgodnie z umową, która zostanie zawarta pomiędzy odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w tym sprawozdania finansowe. Na ich podstawie Polska wystąpi do Unii Europejskiej o zwrot kosztów kwalifikowanych, a następnie uzyskane w ten sposób środki finansowe przekaże Ukrainie w roku następującym po roku, w którym program został zrealizowany. Koszty kwalifikowane mają być współfinansowane przez Unię Europejską, przy czym ich rodzaj, stopień współfinansowania, maksymalna kwota całkowita oraz maksymalne kwoty jednostkowe zwrotu zostaną określone w osobnej decyzji Komisji Europejskiej.

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w hrywnach (UAH)	Kwota całkowita w hrywnach (UAH)	Koszt jednostkowy w euro (EUR)*	Kwota całkowita w euro (EUR)*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Szczepienie w buforowej strefie szczepień na Ukrainie w 2012 r.							
1.1. Zakup szczepionki (z przynętą)		1 320 000	7,225	9 537 000,00	0,66	872 632,45	tak
1.2. Koszty dystrybucji		1 320 000	7,225	9 537 000,00	0,66	872 632,45	tak

RAZEM	19 074 000,00		1 745 264,90	tak
--------------	---------------	--	--------------	-----

* Wyliczenie kosztów według kursu Narodowego Banku Ukrainy 1 EUR = 10,929 UAH z dnia 14 marca 2011 r.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny dla strefy buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie

Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny Kraj:

Ukraina (UKR)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2008

Obszar	Przypadki wścieklizny																					
	Zwierzęta domowe									Zwierzęta wolno żyjące												
Region	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	nietoperz
Obwód wołyński	10	5								11												
Obwód lwowski	2	2								6												
Obwód zakarpacki	4	2							1	4				2	1							
Razem	16	9							1	21				2	1							

RAZEM

50

Załącznik nr 2

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Ukraina(UKR)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2009

Obszar	Przypadki wścieklizny																						
	Zwierzęta domowe									Zwierzęta wolno żyjące													
Region	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
Obwód wołyński	4	8								11													
Obwód lwowski	4	4	1							9	1		1		1								
Obwód zakarpacki		2	1			1				2													
Razem	8	14	2			1				22	1		1		1								

Zwierzęta domowe

25

Zwierzęta wolno żyjące

25

RAZEM

50